

Medniecība un faunas menedžments

Pētījumu virziena vadītājs: *vad. pētnieks* Dr. biol. Jānis Ozoliņš

tālr. (+371) 26320528, e-pasts: janis.ozolins@silava.lv

Virzienā strādā:

pētnieki Dr. biol. Arvīds Priedītis, Dr. biol. Guna Bagrađe,
Mg. envir. sc. Jānis Baumanis, un 4 *zinātniskie asistenti*
Mg. biol. Alda Stepanova, Mg. biol. Agrita Žunna,
Mg. biol. Gundega Aizupiete un Mg. biol. Aivars Ornicāns

***Medniecības un faunas
menedžmenta pētījumi tradicionāli
notiek par Latvijas meža savvaļas
zīdītāju faunu, tai nepieciešamās
vides un cilvēka saimniecisko
aktivitāšu mijiedarbību.***

MEDĪBU PRODUKTU UN PAKALPOJUMU DEVUMA NOVĒRTĒŠANA LATVIJAS TAUTSAIMNIECĪBĀ

Ar medībām saistīto produktu kopējais apjoms Latvijā 2009./10. gada medību sezonā bija **3,66 mlj. LVL**. No tiem būtiskāko daļu 3,62 mlj. LVL sastāda medījuma gaļa, kas tirgū realizēta par 122 tūkst. LVL (76,76 tonnas), bet pašpatēriņam izmantota 3,5 mlj. LVL vērtībā jeb 2,7 tūkst. tonnas.

Ar medībām saistīto pakalpojumu kopējais apjoms Latvijā, 2009./10. gada medību sezonā bija **18,86 mlj. LVL**. No tiem būtiskākie pakalpojumi (monetārā izteiksmē) ir:

pakalpojumi, kas saistīti ar medību inventāra tirdzniecību – 6,67 mlj. LVL;
transporta izdevumi (degviela, autotransporta uzturēšana) – 4,65 mlj. LVL;
medību suņu uzturēšanas izmaksas – 1,82 mlj. LVL.

Kopējais ar medību saimniecību saistītais apgrozījums Latvijas tautsaimniecībā, 2009./10. gada medību sezonā vērtējams **22,52 mlj. LVL**.

Охота 1986

ОХОТНИЧИЙ ПРОМЫСЕЛ

ПРОДУКЦИЯ ОХОТНИЧЬЕГО ХОЗЯЙСТВА

Е. СТАХРОВСКИЙ,
ВНИИ охотничьего хозяйства и звероводства им. профессора Б. М. Житкова,
кандидат сельскохозяйственных наук

Значение отраслей народного хозяйства страны в значительной степени характеризуется объемом производимой продукции, которая разделяется на валовую и товарную. В охотничьем хозяйстве под валовой продукцией понимается общий объем продуктов охоты (шкурки пушных зверей, мясо диких копытных, тушки пернатой дичи), полученных в отрасли за год, а под товарной — часть валовой продукции, поступившей от охотничьих хозяйств и охотников заготовительным организациям, предприятиям торговли и общественного питания, то есть государству. Товарность продукции исчисляется отно-

нием к валовой. В охотничьем хозяйстве кооперации, общества охотников этих республик не уделяют должного внимания организации заготовок. В среднем на одного члена общества в Украинской ССР сдано пушнины примерно на 3 руб., в Молдавии, Таджикистане, Грузии — на 1,5 руб. и менее. В Литве, Белоруссии и Эстонии этот показатель составляет 12—17 руб., а в Латвии — 21 руб. (1984 г.)

При среднем размере повышения закупочных цен с 1983 г. в два раза заготовки пушнины в стране увеличились в 1984 г. по сравнению с 1982 г. в 3,3 раза, в том числе в РСФСР — в 3 раза, в Белорус-

сии, Киргизии, Литве, Эстонии, на Украине — в 5—7 раз, в Латвии — в 10 раз. Закупки пушнины увеличились больше в тех регионах, где существенно сократи-

лось
лась
8
пром
нов
сток
угод
раль
стави
В
пушн
дую
мост
ка —
белы
4,4,
по 2,
дов
стои
и он
зайц
коло
рок
чител
О

дарс
диль
ках
изъя
для
сицы
к чи
а нор
от 2
12,5
датр
точн

стая, зайца-беляка, крота, сусликов и существенного оседания у охотников шкурок лисицы, куницы, ондатры, зайцев государству не поступает еще значительное количество пушнины. В Латвийской ССР, где выход пушнины с 1000 га самый боль-

Таблица 1
ПЛОЩАДИ УГОДИЯ И СДАЧА ПРОДУКЦИИ, ПРОДУКТИВНОСТЬ ОХОТУГОДИЯ ПО СОЮЗНЫМ РЕСПУБЛИКАМ (регионам), 1984 г.

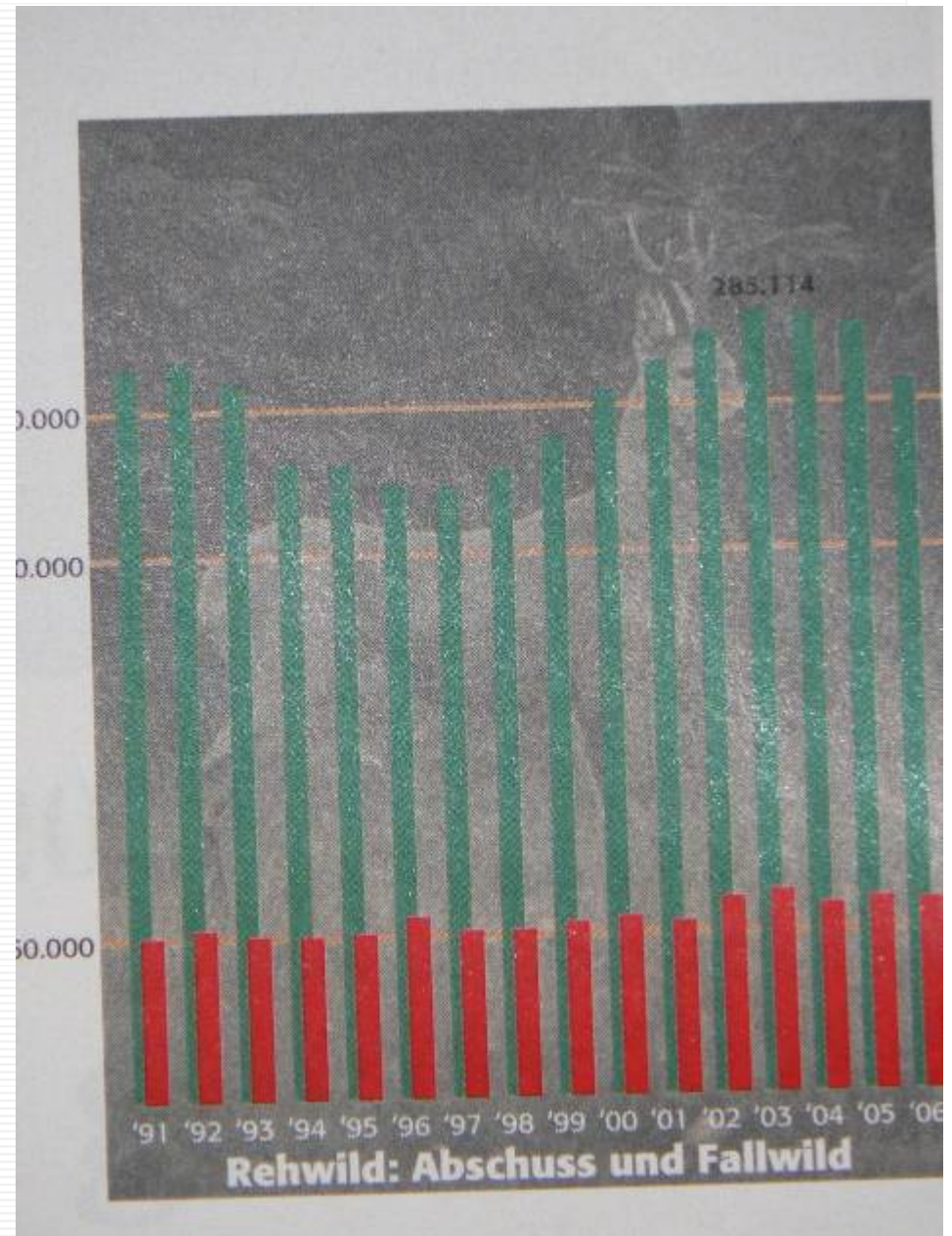
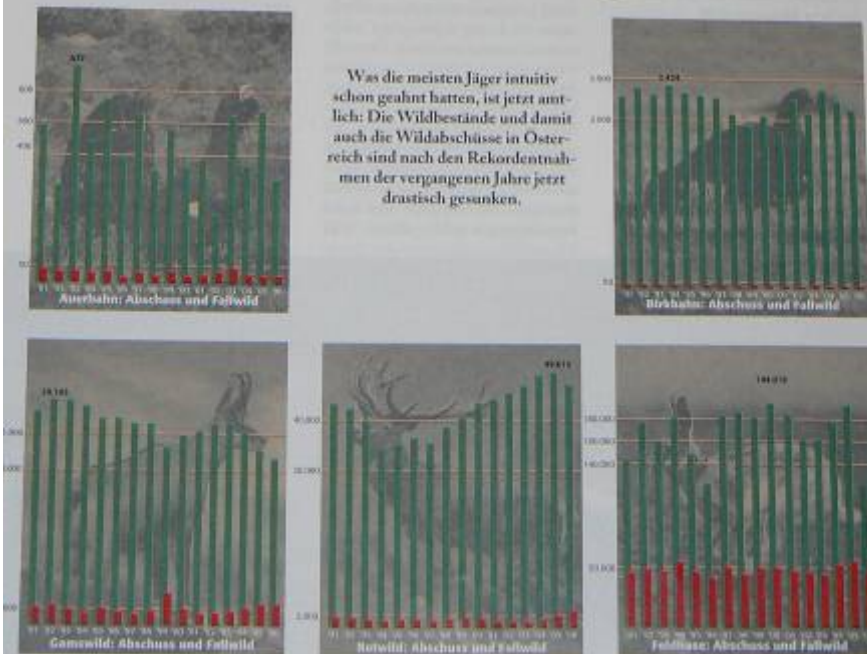
Республика, регион	Удельный вес, %			Выход на 1000 га	
	площадь угодия	сдача государству		пушнина, руб.	мяса, кг
		пушнина	мяса		
РСФСР	79,0	90,0	74,4	37,6	8,7
Прибалтика	0,6	1,8	10,2	76,8	120,0
Украина и Молдавия	2,8	2,0	1,9	23,7	6,1
Закавказье	0,5	0,6	0,1	38,8	0,9
Казахстан	11,2	2,8	10,5	8,9	8,6
Средняя Азия	4,8	1,5	0,7	10,5	1,3
Итого по СССР	100,0	100,0	100,0	32,9	9,2

Austrija

Jagdstatistik 2006/2007 *83858 km²*

Abschuss um 21 % gesunken

Pētījumu prioritātes:

- Dokumentēt procesus un analizēt datus, kas raksturo savvaļas zīdītāju populāciju un vides izmaiņu dinamiku (monitorings);
- Zinātniski pamatota pieļaujamā dzīvnieku skaita noteikšana saistībā ar dabiskās barības resursiem un cilvēka saimniecisko darbību;
- Iespējas uzlabot savvaļas zīdītāju (medījamās un aizsargājamās sugas) eksistences apstākļus saimnieciski izmantotā vidē.

Devums:

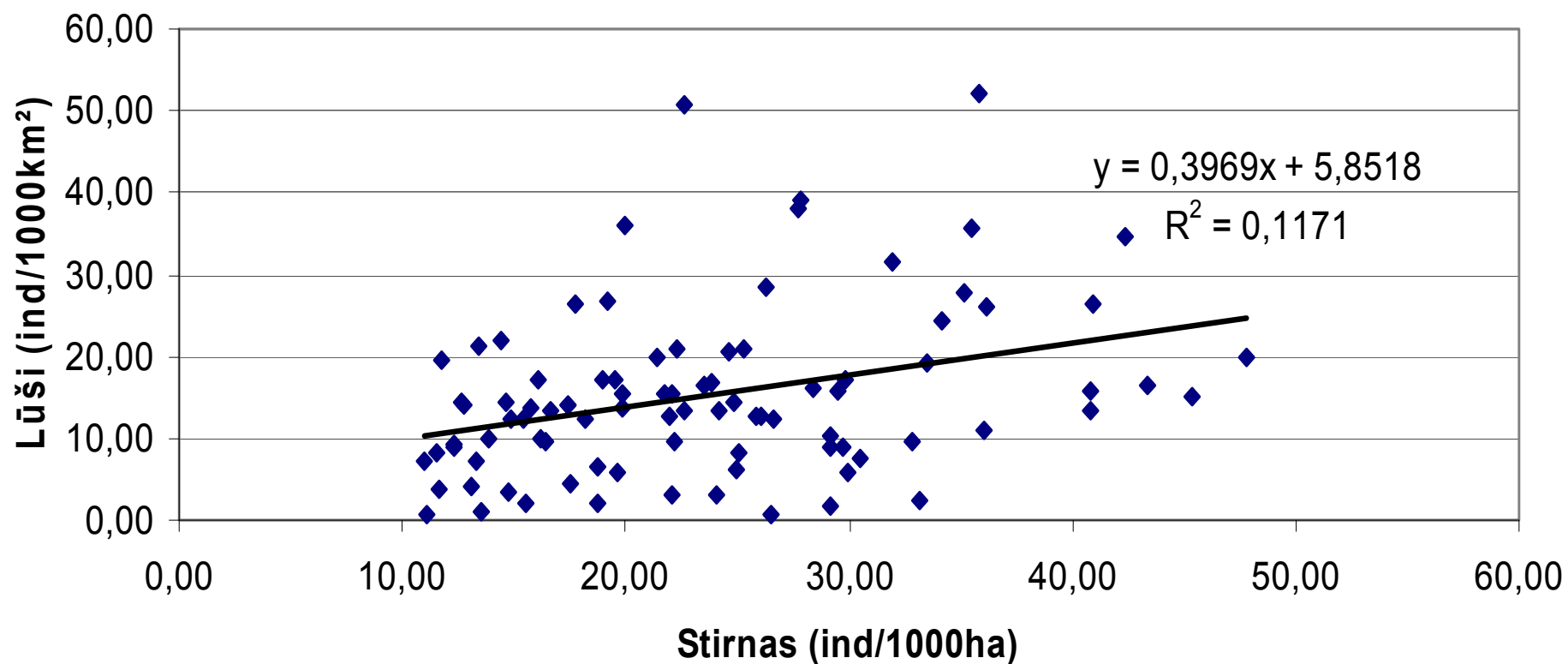
- Izpratne sabiedrībā, izglītība;
- Teorētisks pamatojums medību saimniecību regulējošo normatīvo aktu pilnveidošanai;
- Praktiski priekšlikumi mežu apsaimniekotājiem, medību saimniecību un sugu aizsardzības prasību uzraugošām izpildinstitūcijām.

Savvaļas zīdītājdzīvnieku izpētes galvenie rezultāti

Dzīvnieku skaita un izplatības tendenču analīze populācijās:

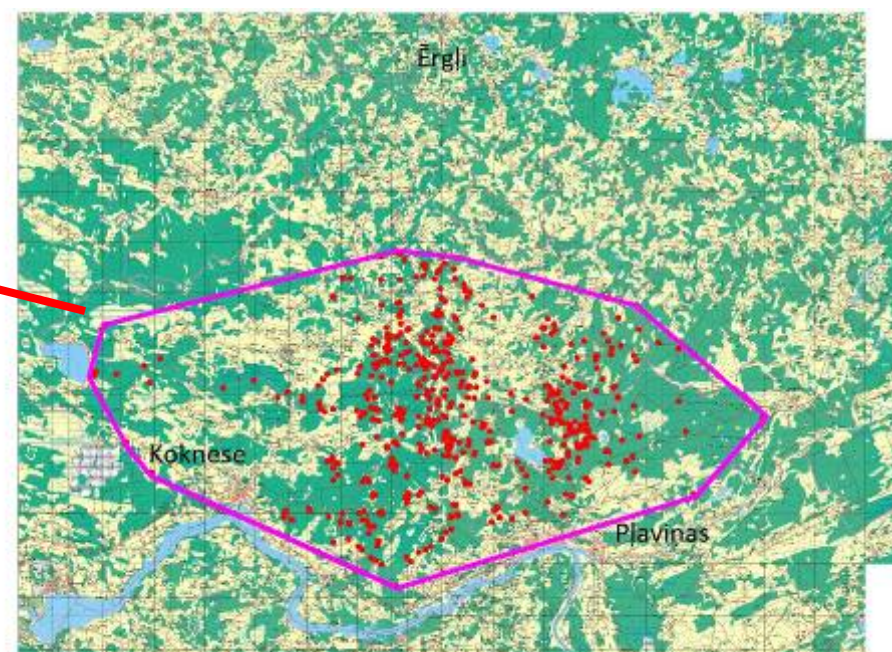
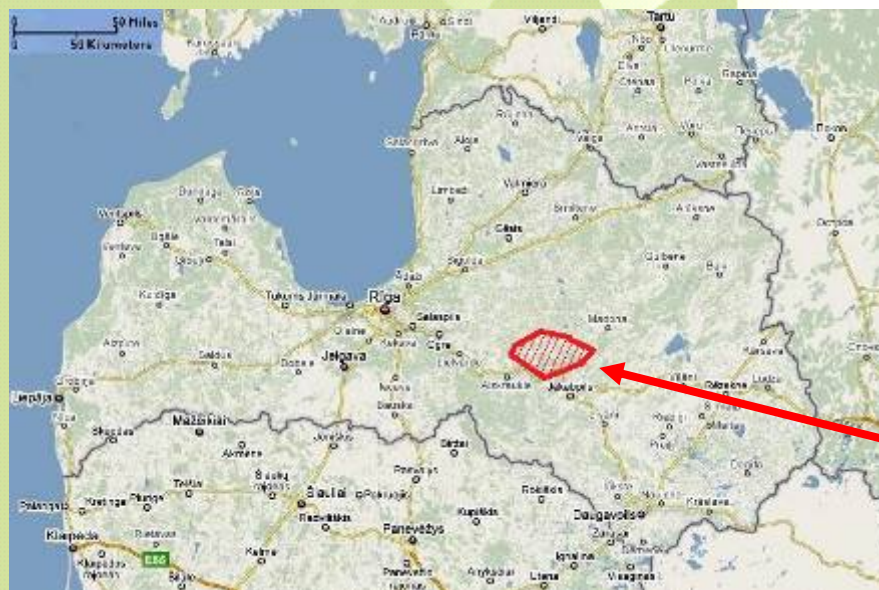
Sakarība starp stirnu un lūšu populāciju blīvumu Latvijas virsmežniecībās no 2002. līdz 2010. gadam

Lūšu telemetrija

Viena lūšu tēviņa kopējā apdzīvotā teritorija no 2007.g. 8.marta līdz 2008.g.18.septembrim bija 702,9km², apdzīvotās terit. tālākie punkti ziemeļu - dienvidu virzienā šajā laikā 20km, apdzīvotās terit. tālākie punkti rietumu -austrumu virzienā šajā laikā 40km.

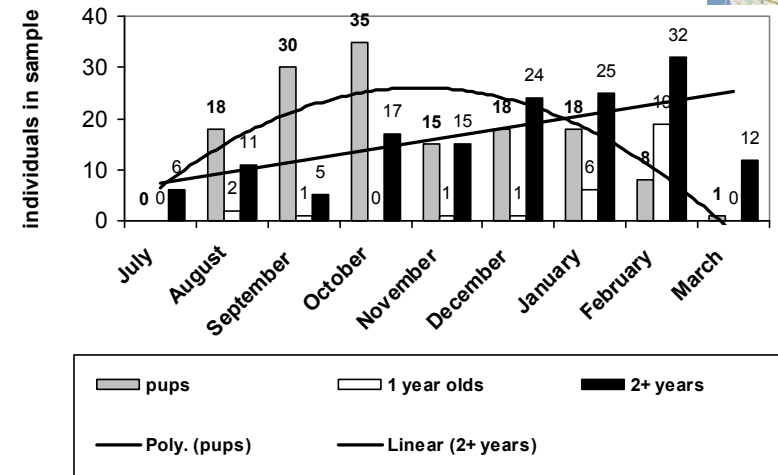
LV - 64,580km²

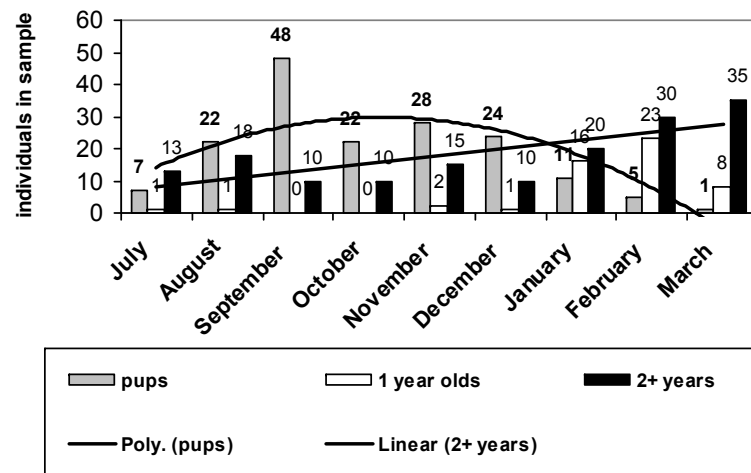
Statistiski būtiski atšķiras
nomedīto vilku kucēnu
īpatsvars starp Vidzemi un
Sēliju ($\chi^2=19.683 >$
17.530, d.f.=8, $P=0.025$),
un Vidzemi un Kurzemi
($\chi^2=19.806 >$ 17.530,
d.f.=8, $P=0.025$).

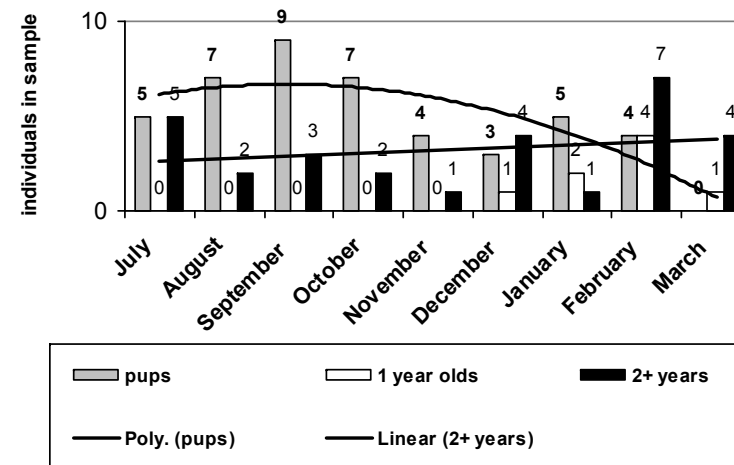
C

A

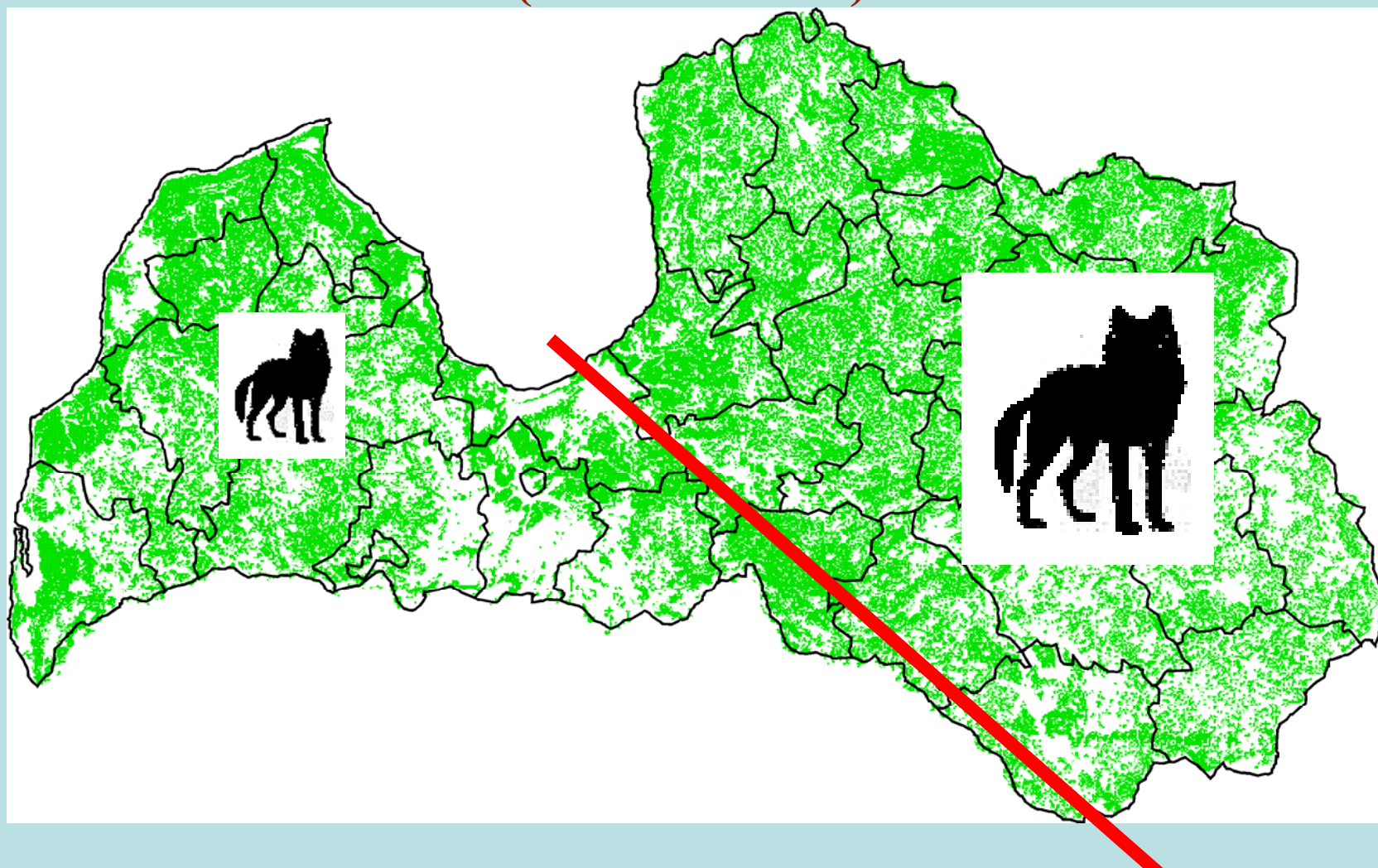

B

**Pētījumi par vilku izmēru atšķirībām Latvijas
austrumu un rietumu daļā: galvaskausu 16 dažādi
parametri no 19 pārbaudītiem būtiski atšķiras**

($P = 0.05-0.001$)

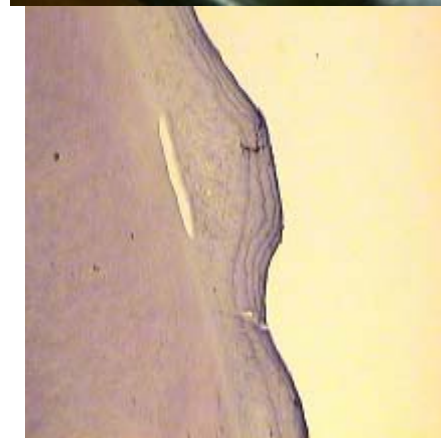
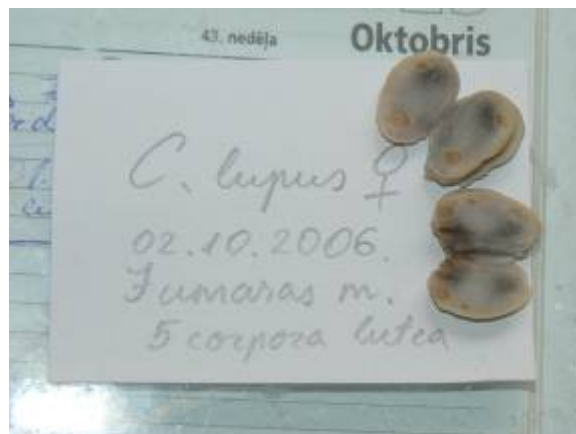
Valkeas VM
Shenchi, m. 26.11.2005. ♀

Lipet VM
Dumka, m. 26.11.2005. ♀

**Ik gadus tiek ievākta daļa no
nomedītajiem dzīvniekiem izpētei
laboratorijā**

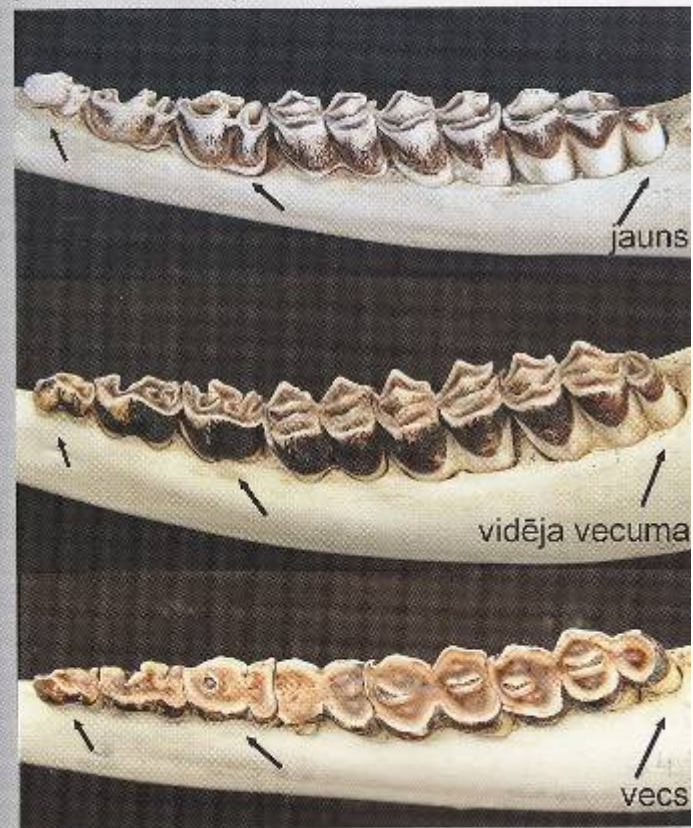

Arī pārnadžiem:

Pārnadžu aptuvena vecuma novērtēšana

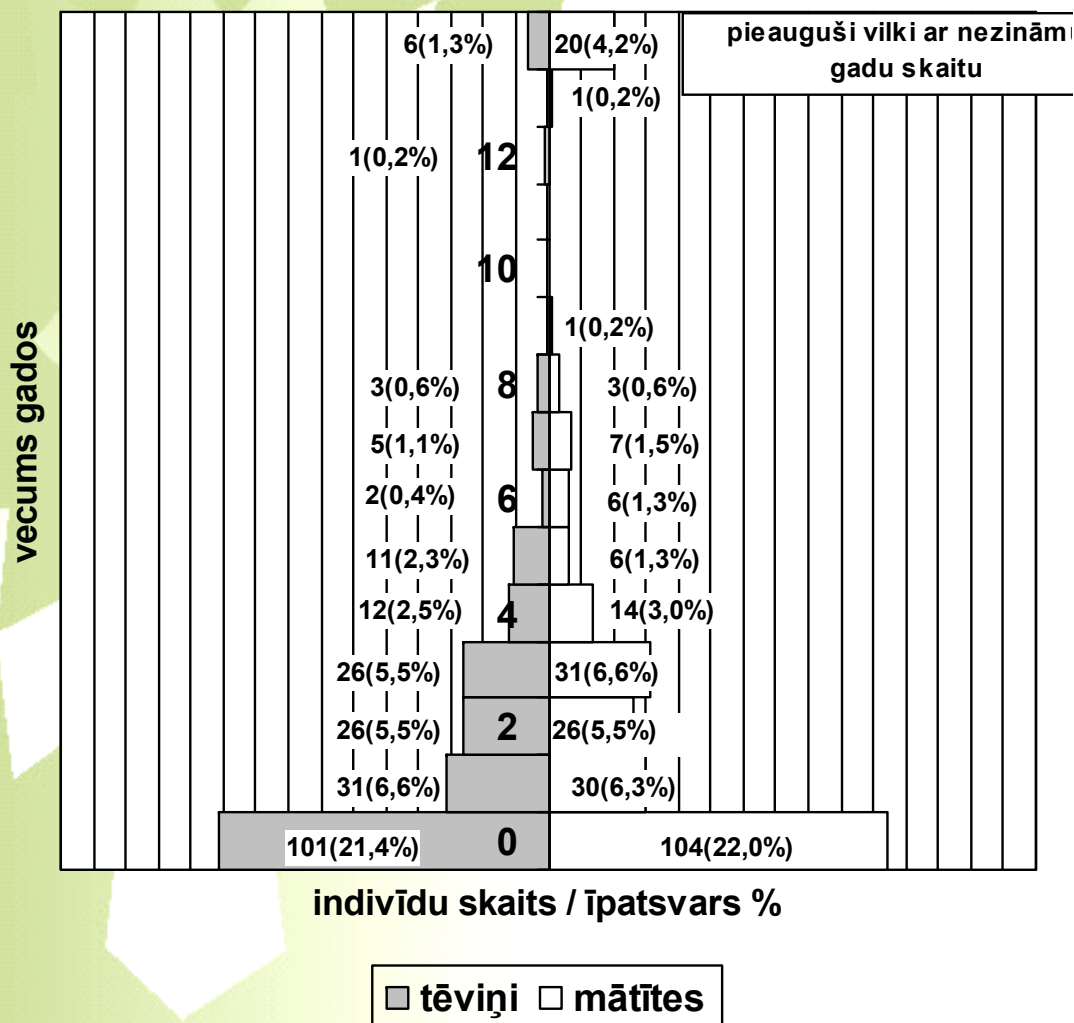
Gadījumos, kad precīzāka vecuma novērtēšana sagādā grūtības vai arī neinteresē, nepieciešams vismaz, kā to prasa medību noteikumi, medību atļaujā norādīt aptuveno dzīvnieka vecumu. Tad šādam nolūkam noderēs vieglais kurss aptuvenā vecuma novērtēšanā pārnadžiem, neatkarīgi no sugas, pēc šādas tabulas.

Cik veci ir savvaļas dzīvnieki Latvijā?

Latvijā nometīto vilku dzimuma un vecuma struktūra no 1998. līdz 2007. gadam (n=473)

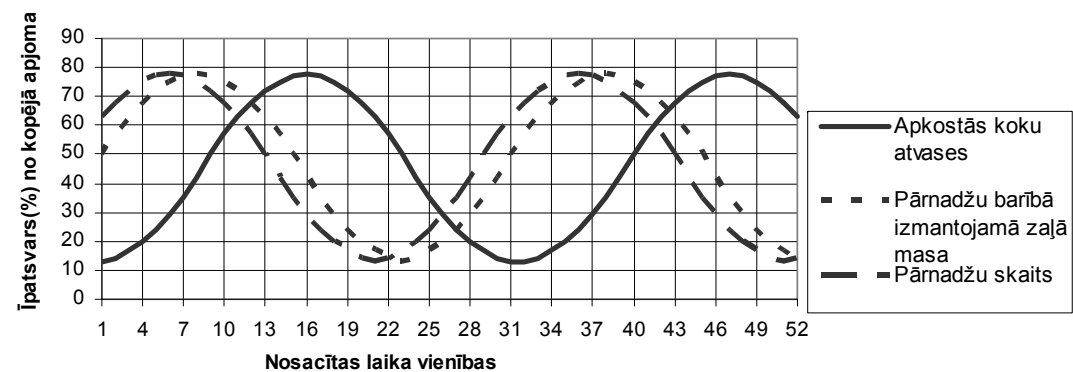
Vai dzīvniekiem savvaļā pietiek barības?

Dr. biol. Arvīds PRIEDĪTIS

Pārslodzes

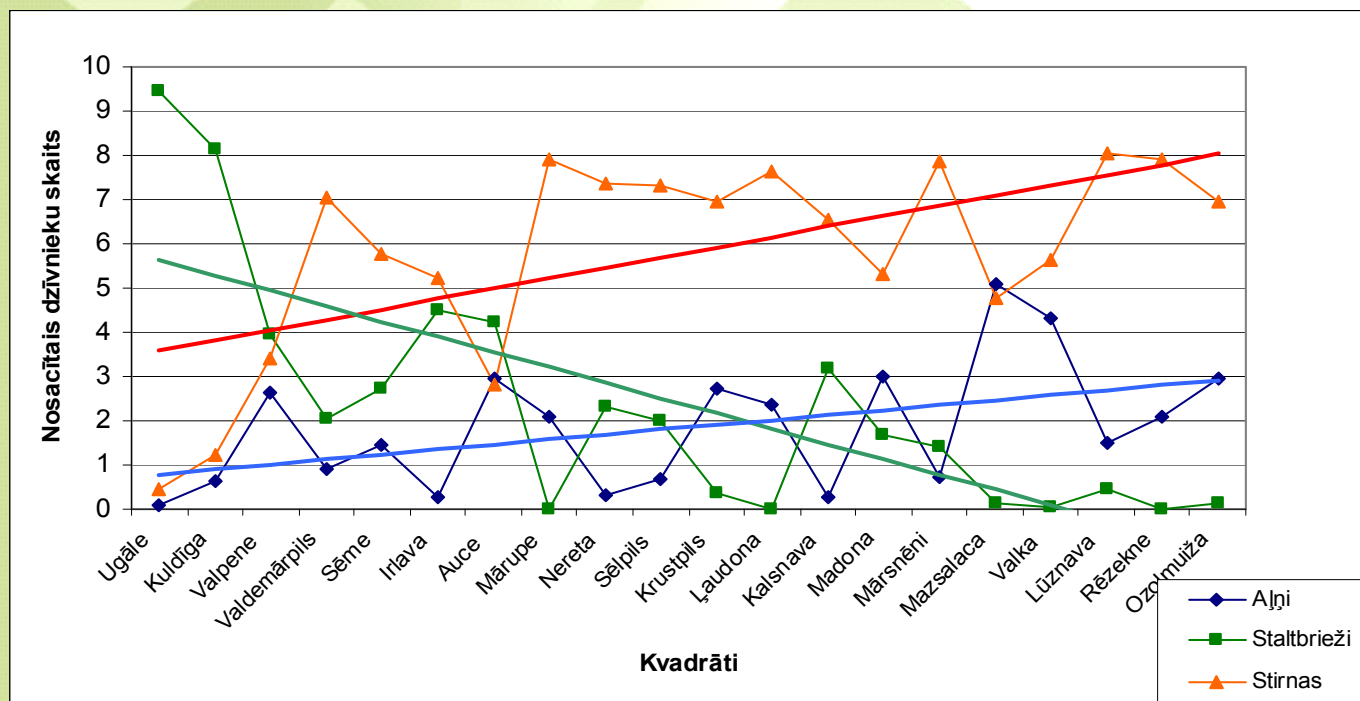
Kokaugu apkodumi vasarā un briežu dz. dzīvnieku blīvuma rādītāji:

- apkodumi <30% - dzīvnieku maz, barības trūkums neierobežo (plēsēji? cilvēks?)
- apkodumi 30-50% - optimāls dzīvnieku blīvums, var daudz medīt, plēsējiem daudz barības
- apkodumi 50-60% - robeža starp optimālu vasaras ganību noslogojumu un pārapdzīvotību, par maz medī pārnadžus vai par daudz ierobežo plēsējus
- apkodumi >60% - pārslodze un ganību degradēšanās, dzīvnieku skaits var arī būt neliels, lieli postījumi mežsaimniecībai un lauksaimniecībai.

Ziemas un vasaras apkodumu % salīdzinājums vienās un tajās pašās platībās

- Pārnadžu ekskrementu uzskaites parāda, kura dzīvnieku suga konkrētajā teritorijā ir biežāk sastopama. Šie dati norāda uz galvenajiem postījumu nodarītājiem attiecīgajās teritorijās.
- Priežu postījumi vairāk konstatēti teritorijās ar lielāku aļņu pārsvaru un vidējais postījumu procents piedēm palielinās virzienā no Latvijas R daļas uz A daļu.
- Egļu postījumi savukārt ir izplatīti kvadrātos ar lielāku stirnu īpatzvaru un postījumu vidējais procents ir samērā vienmērīgs visā valsts teritorijā.

Pārnadžu skaita
attiecības izpētes
kvadrātos

Stumbru aizsardzības metožu izvērtējums jaunaudzēs (Wöbra un spirāles)

Sugu aizsardzības plānu izstrāde

VARAM DAP pasūtījums lielo
plēsēju aizsardzības plāniem
(*Lynx lynx*: (2002) 2007;
Canis lupus: (2003) 2008;
Ursus arctos: (2003) 2009).

Adopted
by the Minister of Environmental Protection
.....2003
Precept No. ...

Management Plan for Wolf (*Canis lupus*) in Latvia

Compiled by Jānis Ozoliņš
and Žanete Andersone

Latvian State Forestry Research Institute "Silava"
State Forest Service of the Ministry of Agriculture

2002

Salaspils

Starptautiskā sadarbība

2010. gadā LVMI „Silava” medību faunas speciālistu kolektīvs uz vairākiem mēnešiem iesaistīja kopīgos pētījumos Latvijā Obihiro universitātes asociēto profesoru Dr. Y. Kawata no Hokaido salas Japānā. Sadarbība ar Japānas zinātnieku norit jau vairākus gadus, un kopīgi tapušas arī zinātniskas publikācijas.

Kawata, Y., Ozoliņš, J. and Andersone-Lilley, Ž. (2008). An Analysis of the Game Animal Population Data from Latvia, *Baltic Forestry*, 14(1), 75-86.

Kawata, Y., Baumanis, J., Ozoliņš, J. (2011). Eirāzijas bebrs (*Castor fiber* L.) Latvijā un tā apsaimniekošanas ekonomiskais pamatojums. - *Mežzinātne* 23(56): 41-57.

Paldies par Jūsu interesi!

(bet visam ir savas robežas...)

SILAVA

